

MÂTÜRÎDÎ DÜŞÜNCE
VE
MÂTÜRÎDİLİK LİTERATÜRÜ

Editörler:

Dr. Öğr. Üyesi M. Raşit AKPINAR
Doç. Dr. Recep TUZCU
Arş. Gör. Aslı MENEKŞE

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
İMAM MÂTÜRÎDÎ UYGULAMA
VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Kitap Adı: MÂTÜRİDÎ DÜŞÜNCE
VE MÂTÜRİDİLİK LİTERATÜRÜ
Mâtürîdî Araştırmaları: 2
Editörya: Dr. Öğr. Üyesi M. Raşit AKPINAR
Doç. Dr. Recep TUZCU
Arş. Gör. Aslı MENEKŞE
Kapak & Mizanpaj: Duran AYDOS
ISBN: 978-605-64761-3-6
Baskı & Cilt: Step Ajans Matbaa Ltd. Şti.
Göztepe Mah. Bosna Cad. No: 11
Bağcılar/İstanbul
Tel: 0212 446 88 46
Sertifika No: 12266

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
İMAM MÂTÜRİDÎ UYGULAMA
VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ÖNSÖZ YAYINLARI

Adres: İstoç 17. yol Sokak 16. Ada No: 97/99
Bağcılar/İstanbul

İletişim: +90 212 659 30 03
+90 533 427 94 98
+90 506 101 88 34

İSTANBUL 2018

Bu eserde yer alan makalelerin bir kısmı, Selçuk Üniversitesi İmâm Mâtürîdî Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından 14-15 Eylül 2018 tarihinde Konya Beyşehir'de gerçekleştirilen Uluslararası İmâm Mâtürîdî ve Mâtürîdîlik Literatürü Sempozyumunda sunulan bildiriler arasından seçilmiştir. Eserin tüm yayın hakları Endülüs Yayınları'na aittir. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın bir kısmı veya tamamı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

Mâtürîdîlik Hakkında Batıda Yapılan Çalışmalar

Sıddık KORKMAZ ²⁸⁴□

Giriş

Bu çalışma İmâm Mâtürîdî ve Mâtürîlik hakkında İngilizce, yapılan araştırmaların derlenmesini hedeflemektedir. Bununla beraber Almanca, Fransızca ve Rusça'da²⁸⁵ yer alan çalışmalar da toplanmaya gayret edilmiştir. Listede yer alan isimlerin çoğunluğu internet üzerinden yapılan aramalar ve kendi özel kütüphanemde bulunan eserlerin düzenlenmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Özellikle internet araştırması ve yabancı olduğu dillerdeki çalışmaların başlık tercümesinde doktora ve yüksek lisans öğrencilerimin katkıları büyüktür.²⁸⁶ Derlenmiş olan isimlerin bu literatürü tamamen kapsadığı iddia edilemez. Gözümüzden kaçan veya ulaşamadığımız çalışmaların bulunması mümkündür. Sayılarının çokluğu sebebiyle İngilizce çalışmalar tasnife tabi tutulmuş,

²⁸⁴□ Prof. Dr., NEÜ Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi, skorkmaztr@gmail.com.

²⁸⁵ Akimhanov Askar Bolatovich: (doktora tez çalışması) Konu: (*Ebu Mansur el-Mâtürîdî'nin Kitâbü't-Te'vilât Kitabında 'İman' Konusundaki Görüşleri*) Писатель: Акимханов Аскар Болатбекович (диссертации на соискание ученой степени доктора) Специальность: «6D021500 – Исламоведение» Тема: Позиция Абу Мансура аль-Матуриди относительно вопросов «имана» (на основе книги «Китаб ат-та'вилят») Adıgamon Ramil Kamilovich Konu: (*el-Maturidi'nin Öğretileri Tatarlar Arasında Nasıl Yayıldı?*) Писатель: Адыгамов Рамиль (Абдулла) Камилевич Специальность: Исламоведение Тема: Как учение аль-Матуриди проникло к татарам

²⁸⁶ Ali Osman Balcı, Ayşe Sarıtaç, Beyza Kır, Emine Tasmacı, Güler Göçmen, Abdullah Binate, Meirbeg Kalmanov, Neslihan Koman, Özgenur Kaya ve Ubeyd Arslan'a çok teşekkür ediyorum.

diğerleri ise kabaca zikredilmiştir. Kitap, makale, tez ya da bildirilerin başlıkları tercüme edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın kaynakça kısmında, listede bulunan eserlerin internet adresleri verilmiştir. Bu adreslerden ismi zikredilen eserlerin birçoğuna ulaşmak mümkündür. Çalışmamızın, bu alanda araştırma yapmak isteyenlere kolaylık sağlaması amacıyla hazırlanmış bir ön liste olduğu iddia edilebilir. Elimizdeki listede araştırmaların sadece isimleri sayılmış, bu eserlerin içeriği hakkında herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Bunlara ilaveten ikibinli yıllardan itibaren Türkiye’de Mâtürîdîlik üzerine çalışmaların çoğalmış olduğunu görmek bizi sevindirmektedir. Eserlerin yazarları, isimleri, yayımlandığı yerler ve yayın tarihleri aşağıdaki gibidir:

İngilizce Çalışmalar

İngilizce Kitaplar

1. Ceric, Mustafa, *Roots of Synthetic Theology in Islam: A Study of the Theology of Abu Mansur Al-Mâtürîdî*, ISTAC, Kuala Lumpur 1995. (İslâm’da Bütünleştirici Teolojinin Kökleri: Ebû Mansûr el-Mâtürîdî Kelamı Üzerine Bir Araştırma)
2. Daiber, Hans, *The İslâmic concept of belief in the 4th/10th century: Abu’l-Lait as-Samarqandî’s commentary on Abu Hanîfa (died 150/767) al-Fiqh al-Ab-sat, (Introduction, Text and commentary)*, Institute for the Study of Languages and Cultures of Asia And Africa, Tokyo 1995, 299 p. (4/10. Yüzyıldaki İslâm İnançının İçeriği: Ebu’l-Leys es-Semerkindî’nin Ebû Hanîf’e Ait Olan el-Fıkhü’l-Ebsat Adlı Çalışması Üzerine Yaptığı Yorumlar. Giriş, Metin ve Yorum)
3. MacDonald, D.B., *Development of Muslim Theology, Jurisprudence and Constitutional Theory*, London- New York 1903. (Müslüman Teolojisinin-Gelişimi, Hukuk ve (Akâid) Kurucu Teori)
4. Madelung, Wilferd (Editör), *Religious Trends in Early Islamic Iran*, Columbia Lectures on Iranian Studies, ed. By Ehsan Yarshater, USA 1988. 128 sayfa. (Erken Dönem İslâmi İranda Dini Gruplar)
5. Madelung, Wilferd, *Religious Schools and Sects in Medieval Early Islam*, London 1985. 352 sayfa. (Ortaçağ İslâmında Dini Gruplar ve Mezhepler)

6. Rahman, Muhammad Mustafizur, *An Introduction to al-Mâtürîdî's Ta'wilat Ahl al-Sunna*. Islamic Foundation, Dhaka, Bangladesh 1981. (Mâtürîdî'nin Te'vilâtü Ehli's-Sünnesine Giriş)
7. Ulrich Rudolph, *al-Mâtürîdî and the Development of Sunnî Theology in Samarkand*, translated by Rodrigo Adem.
8. Watt, W. Montgomery, *Islamic Philosophy and Theology*, Edinburgh 1962.
9. Watt, W. Montgomery, *The Formative Period of Islamic Thought*, Edinburgh 1973.
10. Williams, J. Alden (Edt.), *Word of Islam*, Universty of Texas Press, Texas 1993. (İslâm'ın Sözü)

İngilizce Doktora ve Yüksek Lisans Tezleri

1. Aldosari, Ayedh Saad. *A Critical Edition Of "Al-Hadi" In Mâtürîdî Doctrine Of The Hanifte-Mâtürîdî Imam Umar Al-Khabbazi (D.691ah/1292 Ad)*, University Of Wales Trinity Saint David, 2012. (Doktora) (Hanefî-Mâtürîdî Geleneğe Mensup İmam Ömer el-Habbezi'nin (ö. 691/1292) Mâtürîdî Doktrinine Göre "el-Hadi" Adlı Çalışmasının Tahkikli Neşri)
2. Dorroll, Philip C. "Modern by Tradition: Abu Mansur al-Mâtürîdî and the New Turkish Theology." PhD diss., Emory University, Atlanta, USA 2013. (Gelenek Tarafından Üretilen Modern: Ebû Mansûr el-Mâtürîdî ve Yeni Türk Teolojisi)
3. el-Galli, A. M. A, *The place of reason in the theology of al-Mâtürîdî and al-Ash'ari*, University of Edinburgh 1976. (Mâtürîdî ve Eş'ari Kelam'ında Sebebin Yeri)
4. Faroug, Omar Abd -Allah al-Omar, *The Doctrines of the Mâtürîdî Scholl with Special reference to as-Sawad al Azam of al-Hakim as-Samarqandi*, Edinburghh University 1974. (Hakim es-Semerkandi'nin Sevâdu'l-Azam adlı Eserine Referansla Mâtürîdî Ekolünün Yapısı)
5. Givony, Joseph, *The Murjia and The Theological Scholl of Ebu Hanifa A Historical and Ideological Study*, Edibnburg University, Edinburgh 1977. (Doktora) (Mürice ve Ebû Hanife'nin Kelamî Görüşleri. Tarihsel ve İdeolojik Bir Çalışma)

6. Islam, Tajul, *Scholastic traditional minimalism: a critical analysis of Intra-Sunni sectarian polemics*, University of Exeter, 2015. (Skolastik Sünni Nesnellik: Sünni Mezhepçi İç Tartışmaların Eleştirel Bir İncelemesi)

7. Rahman, Muhammad Mustafizur, *An edition of the first two chapters of Al-Mâtürîdî's 'Ta Wilat Ahl al-Sunna'*, School of Oriental and African Studies (University of London), 1970. (Mâtürîdî'nin Têvilâtu Eh-lûs-Sünne'sindeki İlk İki Sureye Giriş)

8. Yahya Raad Haidar, *The Debates Between Ash'arism And Mâtürîdism In Ottoman Religious Scholarship: A Historical And Bibliographical Study*, A thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy of the Australian National University, 2016. (Osmanlı Ulemasından Eş'ari ve Mâtürîdiler Arasındaki Tartışmalar: Tarihi ve Biyografik Bir Araştırma)

İngilizce Makaleler

1. Agata Wójcik, Lukasz Wójcik, "The Sources of Religious and Political Power in Thought of Abu Mansur al-Mâtürîdî and Saint Thomas Aquinas the comparative perspective", *e-makâlât Mezhep Araştırmaları*, 2010. (Karşılaştırmalı Yaklaşım ile Ebu Mansûr el-Maturidî ve Saint Thomas Aquinas'ta Dini ve Politik Gücün Kaynakları)

2. Arnold Yasin Mol, *Classical Tafsîr al-Mathûr and Tafsîr al-Râ'y on Qur'ân 4:34—Translations of al-Mâwardî (1058CE/450AH) and al-Mâtürîdî (944CE/333AH)'s exegesis, with an analysis of differences in sources, methodology and human ontology*, Universiteit Leiden 2016.

3. Başaran, Yasin Ramazan, "The Idea of Subjective Faith in al-Mâtürîdî's Theology", *Islamic University of Europa Journal of Islamic Research - İslâm Araştırmaları*, 2011. 48-5. (Mâtürîdî Teolojisinde Sübjektif İman Düşüncesi)

4. Berger, Lutz, "Interpretations of Ash'arism and Mâtürîdism in Mamluk and Ottoman Times", *The Oxford Handbook of Islamic Theology*, Edt. Sabine Schmidtke, (Memlûk ve Osmanlı Dönemlerinde Eş'arilik ve Mâtürîdilik Yorumları)

5. Bruckmayr, Philipp, "The Spread and Persistence of Mâtürîdî Kalâm and Underlying Dynamics" *Studia Islamica*, 1997; Issue 86; *Iran & the Caucasus* Vol. 13, No. 1 (2009), pp. 59-92, Brill, Yerevan/Armenia. (Mâtürîdî Kelâm'ının Yayılışı ve Sürekliliği ve Altında Yatan Dinamikleri)

6. Çakmak, Mustafa, Analogies between al Matuidi's and Duns Scotus's Ethical Perspectives, *Islam and Christian-Muslim Relations*, 2017, vol. 28 (4), p. 473-491. (Mâtürîdî ve Duns Scotus'un Ahlak Bakışaçılarının Analojisi)

7. Dorroll, Philip, "Mâtürîdî Theology in the Ottoman Empire: Debating Human Choice and Divine Power", *Osmanlı'da İlm-i Kelam: Âlimler, Eserler, Meseleler*, İSAR Yayınları, İstanbul 2016. (Osmanlı İmparatorluğunda Mâtürîdî Kelamı, İnsan İradesi ve İlahi Kudreti Tartışmak)

8. Dorroll, Philip, "The Universe in Flux: Reconsidering Abū Manşūr Al-Mâtürîdî's Metaphysics and Epistemology", *Journal of Islamic Studies*, 05/2016, Volume 27, Issue 2. (Evrenin Değişimi: Ebû Mansûr el-Mâtürîdî'nin Metafizik ve Epistemolojisini Yeniden Düşünmek)

9. er-Rahman, M. Mustefiz, "İmam Abû Mansûr al- Mâtürîdî", *JAS Pakistan* 16 (1971), s. 197-208.

10. Frank, Richard M., "Notes and remarks on the tabâ'i in the teaching of al-Mâtürîdî", Brill, Leiden 1974.

11. Galli, Ahmed M. Ahmed, "Some aspects of al-Mâtürîdî's Commentary on the Qur'an" *Islamic Studies* 21 (1982), sayı:1, s. 3-21. (Mâtürîdî'nin Kur'an Tefsirindeki Bazı Yöntemleri)

12. <https://zenodo.org/record/259593#.W4PBds4zapo> (27.08.2018) (Kur'an'daki Nisa, 4/34 Ayeti Hakkında Klasik Mesur ve Rey tefsirleri. Mâtürîdî ve Mâverîdî tefsirlerinin tercümesi, kaynak, metodoloji ve insan ontolojisi bakımından bir analiz)

13. İbrahim, Lütfi, "Al-Mâtürîdî's Arguments for the Existence of God", *Hamdard Islamicus*, Vol. 3/4, Winter 1980: P0022266, 1980.

14. J. Meric Pessagno, "The Uses of Evil in Mâtürîdîan Thought", *Studia Islamica*, 01/1984, Volume 60, Issue 60. (Mâtürîdî Düşüncesinde Kö-tülük Problemi)

15. Lewinstein, Keith, "Notes on Eastern Hanafite Heresiography" *Journal of the American Oriental Society*, 114/4 (1994), s. 583-598. (Doğu Hanefî Makâlât Geleneği Üzerine Notlar)

16. Lutpi, İbrahim, "Al-Mâtürîdî's Arguments for Existence of God", *Hamdard Islamicus* 3 (1980), sayı: 4, s.16-21. (Tanrı'nın Varlığı Hakkında Mâtürîdî'nin Delilleri)

17. Madelung, Wilferd, "Abu'l-Muin al-Nasafi and Ash'ari Theology", *Turkish Culture*, II (Leiden 2000), s. 318-330. (*Ebu'l-Muin en-Nesefti ve Eş'ari Kelamı*)

18. Madelung, Wilferd, "Early Sūnnite Doctrine Concerning Faith as reflected in the Kitap al-Iman of Ebu Ubeyd al-Kasım b. Sellam", *Studia İslāmica* XXXII (1970), s. 233-254. (*Ebu Ubeyd al-Kasım b. Sellam'ın Kitābu'l-İman'ında Görülen İman Hakkındaki Erken Dönemi Sünni Anlayışı*)

19. Madelung, Wilferd, "The Early Murjia in Khurasan and Transoxania and the Spread of Hanafism", *Der Islam* (1982), Band 59 Heft: 1. (*Erken Dönemde Horasan ve Maverünnehir'de Mürcie ve Hanefiliğin Yayılışı*)

20. Madelung, Wilferd, "The Spread of Mauridism and The Turks", *Actas do IV Congresso de Estudos Arabes e Islâmicos*, Coimbra-Lisboa 1968, Leiden, E. J. BRIL 1971, s.109-168. (*Mâtürîdîliğin Yayılışı ve Türkler*)

21. Madelung, Wilferd. "The Spread of Mâtürîdism and the Turks." In *Religious Schools and Sects in Medieval Islam*. 109-168. London: Variorum, 1985. (*Ortaçağ İslâm'ında Mâtürîdîlik ve Türklerin Dini Gurup ve Mezhepler İçindeki Yayılışı*)

22. Mâtürîdî, Abū Mansūr. "Creedal Statement", *Word of Islam* Edited by J. A. Williams, 146-151. Austin: University of Texas Press, 1994. (*İtikat Esasları*)

23. Memiş, Murat. Jesus and His Family in Mâtürîdî's Commentary: Methods and Sources, *Academic Journal*, By: *Journal of International Social Research*, Apr2018, Vol. 11 Issue 56, p. 1024-1034, 11p; DOI: 10.17719/jisr.20185639067. (*Mâtürîdî'nin Yorumlarında İsa ve Ailesi: Metot ve Kaynaklar*)

24. Nasir, Sahilun A, "The Epistemology of Kalam of Abu Mansur al-Mâtürîdî" *Al-Jami'ah: Journal of Islamic Studies*, 11/2005, Volume 43, Issue 2. (*Ebû Mansur el-Mâtürîdî'nin Kelami Epistemolojisi*)

25. Özcan, Hanifi. "Abū Mansūr Al-Mâtürîdî's Remarks on the Relation between Faith-Islam-Beneficence and Infidelity." *Hamdard Islamicus* 25 (2002): 7-19. (*Ebû Mansur el-Mâtürîdî'nin İman, İslâm, İyilik ve Kûfür Arasındaki İlişkiler Hakkında Görüşleri*)

26. Özcan, Hanifi, "Abū Mansūr al-Mâtürîdî's Religious Pluralism", *Islamochristiana*, Vol.23 (Roma 1997), s. 65-80. (*Ebû Mansur el-Mâtürîdî'ye Göre Dini Çoğulculuk*)

27. Özervarlı, M. Sait, "The Authenticity of the Manuscript of Mâtürîdî's Kitâb al-Tawhîd: A Re-examination", TDV İSAM İslâm Araştırmaları Dergisi I (1997), s.19-29. (Mâtürîdî'nin Kitâbü't-Tevhîd Adlı Eserinin Elyazmasının Orijinalliği Üzerine Bir Araştırma)
28. Pessagno, J. Meric, "Intellect and Religious Assent: The view of Abû Mansûr al Mâtürîdî", *The Muslim World* 69 (1979), sayı:1, s.18-27. (Akıl ve Dinin Uyumunu: Ebû Mansur el-Mâtürîdî'nin Görüşü)
29. Pessagno, J. Meric, "İrade, İhtiyar, Qudra, Kasb, The view of Abû Manûr al-Mâtürîdî", *Journal of American Oriental Society JOAS* 104 (1984), s. 177-191. (Ebû Mansur el-Mâtürîdî'nin İrade, İhtiyar, Kudret ve Kesh Hakkındaki Görüşleri)
30. Pessagno, J. Meric, "The Uses of Evil in Mâtürîdîan Thought", *Studia Islamica* 60 (1984), s.59-82. (Mâtürîdî Düşüncesinde Kötülük Kavramının Kullanımı)
31. Rofiq, Ahmad Choirul, "The Methodology of Al-Mâtürîdî's Qur'anic Exegesis: Study of Ta'wilat Ahl al-Sunnah", *Al-Jami'ah: Journal of Islamic Studies*, 11/2009, Volume 47, Issue 2 (el-Mâtürîdî'nin Kur'an Tefsirindeki Metodu: Te'vilâtu Ehli's-Sünne Üzerine Bir Çalışma)
32. Ruckmayr, Philipp. "Past and Present Aspects of Mâtürîdism in South and Southeast Asia." in *Uluğ Bir Çımar: İmam Mâtürîdî Uluslar Arası Sempozyum Tebliğler Kitabı*. Edited by Ahmet Kartal, 123-131. Eskişehir, Turkey: Osmangazi Üniversitesi, 2014.
33. Rudolph, Ulrich, "Hanafi Theological Tradition and Mâtürîdism." In *The Oxford Handbook of Islamic Theology*. Edited by S. Schmidtke, 280-296. Oxford: Oxford University Press, 2016. (Hanefî Kelam Geleneği ve Mâtürîdilik)
34. Saleh, A. Walid, "Rereading al-Ṭabarî through al-Mâtürîdî: New Light on the Third Century Hijrî", *Journal of Qur'anic Studies* 18.2 (2016): 180-209. DOI: 10.3366/jqs.2016.0242. Toronto Universty. (Taberî'yi Mâtürîdî Ekseninde Yeniden Okumak: Hicri Üçüncü Asra Yeni Bakışlar)
35. Schacht, Joseph, "An Early Murci'it Treatise: The Kitâb al-Alim wa'l-Muta'allim", *Oriens* 17 (1964), s. 96-117. (Mürce'îye Ait Bir Erken Dönem Eseri: Kitâbu'l-âlim ve'l-Müteallim)

36. Spannaus, Nathan, "Theology in Central Asia", *The Oxford Handbook of Islamic Theology*, Edt. Sabine Schmidtke. (Orta Asya'da Kelam)

37. Tezcan, Bakı, "Hanafism and the Turks in al-Ṭarasūsī's Gift for the Turks (1352)", *Mamlūk Studies*, Review vol. xv, 2011 69. (el-Ṭarasūsī'nin Türklere Hediyesinde (?) Hanefilik ve Türkler (1352))

38. Thomas, David, "Abû Mansûr al-Mâtürîdî on the Divinity of Jesus Christ", 1997. ISCH N 23, 1997: P0038321; *Islamochristiana* 23 (1997), s. 43-64. (İsa'nın Kutsallığı Konusunda Ebû Mansûr el-Mâtürîdî'nin Görüşleri)

39. Tritton, A. S. "An Early Work from the School of Al-Mâtürîdî", *Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland*, 10/1966, Issue 3/4. (Mâtürîdî Mezhebinin Erken Dönemine Ait Bir Çalışma)

40. Ulrich, Rudolph, "Hanefi Theological Tradition and Mâturidism" *The Oxford Handbook of Islamic Theology*, Edt. Sabine Schmidtke. (Hanefi Kelam Geleneği ve Mâtürîdilik)

41. Watt, W. Montgomery, "Free Will and Predestination in Early Islam", *The Muslim World*, London 1946. (Erken Dönem İslâm'ında Özgür İrade ve Kader)

42. Watt, W. Montgomery, "The Problem of al-Mâtürîdî", *Melanges d'Islaologie: Volume dedie a la memorie d'Armond* (ed. Pierre Salmon), Leiden 1974, s. 267-268.

43. Wilferd Madelung, "The Westward Migration of Hanafi Scholars From Central Asia in the 11th to 13th Centuries", *AÜİFD*, 2002. (Hanefi Alimlerinin XI. Yüzyıldan XIII. Yüzyıla Kadar Orta Asya'dan Batıya Göçleri)

44. Wojcik, Agata-Lukasız Wojcik, "The Sources of Religious and Political Power in Thought of Abu Mansur Al-Mâtürîdî and Saint Thomas Aquinas-the Comparative Perspective", *e-Makâlât, Mezhep Araştırmaları*, III/2 (Güz 2010), ss. 229-239.2010. (Karşılaştırmalı Yaklaşımla Ebu Mansûr el-Maturîdî ve Saint Thomas Aquinas'ta Dini ve Politik Gücün Kaynakları)

45. Yaman, Hikmet, "Small Theological Differences, Profound Philosophical Implications: Notes on Some of the Chief Differences between the Ash'aris and Mâtürîdîs", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010. (Küçük Kelami Farklar, Derin Felsefi Fmalar: Eş'ariler ve Maturîdiler Arasındaki Bazı Temel Farklılıklar Üzerine Mülâhazalar)

İngilizce Ansiklopedi Maddeleri

1. Ayyup, Ali, "Mâtürîdîsm", (Sharif, M. M., *A History of Muslim Philosophy*, (Otto Harrasowitz, Wiesbaden 1963), I. 259-274.
2. MacDolnald, D.B., "al-Maturîdî", *Shorter Enclopedia of Islam*, Leiden 1953, s.362-363.
3. Madelung, Wilferd, "Maturîdiyya", *EL*, IV. 847-848.
4. Madelung, Wilferd. "Mâtürîdî." In *The Encyclopaedia of Islam: New Edition*. Edited by C. E. Bosworth, 846-847. Vol. 6. Leiden, The Netherlands: Brill, 1991.
5. Speight, R. Martson. "al-Mâtürîdî." In *The Encyclopedia of Religion*. Edited by M. Eliade, 285-286. Vol. 9. New York: Macmillan, 1987.

İngilizce Sempozyum Bildirileri

1. Aisyah Bt Dollah Abdullah, Dato' Dr. Mohd Yakub, Zulkifli bin Haji Mohd Yusoff, Ahmed Kasar, Nailah bt Abas, Husniyah Salaeh, *Trends Of Study On Ta'wilat Ahl Al-Sunnah By Abu Mansur*, An International Conference on Global Trends in Academic Research, June 2-3, 2014. GTAR © 2014 Bali, Indonesia Global Illuminators, Kuala Lumpur, Malaysia. (*Ebû Mansûr'ın Te'vilâtu Ehli's-Sünne adlı Eseri Üzerine Yapılan Çalışmaların Trendi*).
2. Alnoor Dhanani, *Al-Mâtürîdî and al-Nasaft on Atomism and the ta-bâ'î*, İmam Mâtürîdî ve Mâtürîdîlik: Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantı, 22-24 Mayıs 2009 İstanbul 2012. (*Mâtürîdî ve Neseft'nin Atomculuk ve Tabiat Anlayışı*).
3. Argon, Kemal Enz, *The Potential Importance and Relevance of Abu Mansur al-Mâtürîdî's Thought for Muslims in the West*, IV. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Velî Sempozyumu -Hanefilik-Mâtürîdîlik-, 05-07 Mayıs 2017. (*Ebu Mansûr el-Mâtürîdî'nin Fikirleri, Batı'daki Müslümanlar ile Potansiyel İlişkisi ve Önemi*).
4. Brucmary, Philipp, "Past and Present Aspects of Mâtürîdîsm in South and Southeast Asia", Uluslararası İmam Mâtürîdî Sempozyumu, Eskişehir 2014, çeviri: Hilmi Özden. (*Güney ve Güneydoğu Asya'da Mâtürîdîlik'in Geçmiş ve Bugünkü Yönleri*).

5. Dale J. Correa, The Vehicle of Tawatur in al-Mâtürîdî's Epistemology, *Büyük Türk Bilgini İmam Mâtürîdî ve Mâtürîdilik -Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantı-*, İstanbul, 22-24 Mayıs 2009. (*Mâtürîdî'nin Bilgi Teorisinde Tevatür*).

6. Noor Jamaliah Ibrahim, Aisyah Abdullah, Zulkifli Mohd Yusoff, *Halal Concept According to Abu Mansur Al-Mâtürîdî: A Thematic Study*, University of Malaya 2012. (*Ebû Mansûr el-Mâtürîdî'ye Göre Helalin Kapsamı: Konulu Çalışma*).

7. Xursanmurodovich, Umarov Shukurillo, "Al Moturidiy of "Kitobu-t-Tawhid" in the Hadith and the Scientific Importance of the Kalom", *IV. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Veli Sempozyumu -Hanefilik-Mâtürîdilik-*, Kastamonu 05-07 Mayıs 2017. (*Hadisler Açısından Mâtürîdî'nin Kitâbu't-Tevhîd'i ve Kelam İlminin Değeri*).

8. Zysow, Aron, "Mutazilism and Mâtürîdism in Hanafi Legal Theory", *Studies in Islamic Legal Theory*, ed. Bernard G. Weiss, Leiden 2002; Symposium, *Studies in Islamic legal theory*; 1999; Alta, Utah. (*Hanefilere Göre Mutezile ve Mâtürîdilik*).

İngilizce Tanıtım Yazıları

1. Anchassi, Omar, "Al-Mâtürîdî and the Development of Sunnî Theology in Samarqand by Ulrich Rudolph (review)", *Journal of Shi'a Islamic Studies*, 2015, Volume 8, Issue 4. (*el-Mâtürîdî ve Sünnî Kelamının Semerkand'da Yayılışı-Ulrich Rudolph*).

2. Ess, J. Van, al-Mâtürîdî, Abu Mansur: "Kitab at-Tauhid", ed. Fathallah Xulaif "(Fathalla Kholeif)" (Book Review), *Oriens*, 01/1981. (*Ebû Mansûr'un Kitâbu't-Tevhîd'i-Editör: Fethullah Huleyf*).

3. Fathalla Khol "Short Notices: "Kitab altawhid: Abu Mansur Muhammad ibn Muhammad ibn Mahmud al-Mâtürîdî al-Samarqandî" by Mattock, *JN Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, 1972, Volume 35, Issue 1. (*Kısa Notlar: Kitâbu't-Tevhîd: Ebû Mansûr Muhammed b. Muhammed b. Mahmud el- Mâtürîdî es-Semerkandî*).

4. Kukkonen, Taneli, Al-Mâtürîdî and the Development of Sunnî Theology in Samarqand by Ulrich Rudolph (review) *Journal of Islamic Studies*, 09/2016, Volume 27, Issue 3. (*el-Mâtürîdî ve Sünnî Kelamının Semerkand'da Yayılışı-Ulrich Rudolph*).

5. Omar Anchassi, "Al-Mâtürîdî and the Development of Sunnî Theology in Samarqand by Ulrich Rudolph (review)", *Academic Journal*, By: 8(4):512-515; ICAS Press, 2016. (*el-Mâtürîdî ve Sünnî Kelamının Semerkand'da Yayılışı-Ulrich Rudolph*).

6. Van Ess, Josef; Al-Mâtürîdî; Xulaif, Fatḥallâh Kitâb at-Tauḥîd, *Oriens*, Volume 27, 1981. (*el-Mâtürîdî; Huleyf, Fethullah, Kitâbu't-Tevhid*).

7. Kutty, Ahmad, "Kitâb al-Tawḥîd by Abû Mansûr al-Mâtürîdî", *Hamdard Islamicus*, Vol. 26/4, Oct.-Dec. 2003 : P0043922, 2003. (*Ebû Mansûr el-Mâtürîdî'nin Kitâbu't-Tevhid'i*).

Almanca Çalışmalar

1. Abdalla Mohammed Ismail, *Die Mâtürîdîtische Glaubenslehre des Abûl-Barakât an-Nasafî (gest. 710/1310): Edition und Analyse seines Kitâb al-İtimâd fî-l-İtiqâd*, Frankfurt (Main), Univ., Diss., 2003. (*Mâtürîdî Mezhebinin Ebu'l-Berekât en-Nesefî'nin Kitâbu'l-İtimâd fî'l-İtikâd Adlı Eseri: Edisyon ve Kritik*).

2. Angelika Brodensee, *Das Kompendium der Beweise für die Grundlagen des Ein-Gott-Glaubens oder Talḥîş al-adilla li-qawā'id at-taiḥîd / von Abû Ishâq İbrahim b. İsmâ'il aş-Şaffâr al-Buḥârî*, Berlin: Schwarz 2011. (*Ebû İshak İbrahim b. İsmail es-Saffar el-Buhari'nin Tevhid'in İspatı Adlı Risaleleri*).

3. Angelika Brodersen, *Der unbekannte Kalâm: theologische Positionen der frühen Mâtürîdîya am Beispiel der Attributenlehre*, Münster LIT- Verlag 2014. (*Bilinmeyen Kelam: Mâtürîdî'nin Allah'ın Sıfatları Hakkındaki Görüşleri*).

4. Edward Baden, *Sunnitische Theologie in osmanischer Zeit*, Würzburg: Ergon-Verlag, 2008. (*Osmanlı Döneminde Sünnî Kelam*).

5. Erdemir Erkan, *Die İslâmische Glaubensschule Mâtürîdiyya. Ein Überblick*. München: GRIN Verlag GmbH, 2014. (*Mâtürîdî Mezhebinin Tanıtımı*).

6. Murat Kemal, İman und Amal im historischen Kontext der Denkschulen, Hirsekorn, Masterarbeit Universität Wien 2011. (*Tarihi Kontekste Mezheplere Göre İman ve Amel Tartışmaları*) Yüksek Lisans Tezi
7. Ulrich Rudolph, "Grundlegung und Festigen der hanafitischen Theologie im 2./8. und frühen, 3./9. Jahrhundert". (2/8-3/9. Yüzyıllardaki Hanefi Kelamcılarının Görüşlerinin Temelleri).
8. Ulrich Rudolph, *Al Mâtürîdî und die sunnitische Theologie in Samarkand*, Leiden; Brill, 1997. (*el-Mâtürîdî ve Sünnî Kelamının Semerkand'da Yayılışı*)
9. Ulrich Rudolph, *Das Entstehen den Mâtürîdiya*. (*Mâtürîdilîğin Oluşumu*).
10. Sabine Schmidtke, "Al-Mâtürîdî und die sunnitische Theologie in Samarkand" *Journal of Islamic Studies*, 01/1999. (*Semerkand'daki Mâtürîdî ve Sünnî Kelamı*).
11. Würtz, Thomas, *İslâmische Theologie im 14. Jahrhundert*, Universität Zürich, 2014. (*14. Yüzyılda İslâm Kelamı*).
12. Watt, W. Montgomery. "The Problem of al-Mâtürîdî", *Mélanges d'Islamologie: Volume dédié à la mémoire de Armand Abel par ses collègues, ses élèves et ses amis*. Edited by P. Salmon, 264-269. Leiden, The Netherlands: Brill, 1974. (*Mâtürîdî Problemi*).

Fransızca Çalışmalar

1. Bulent Thenay, "Mâtürîdîyyah theologie, Mâtürîdî ecole, Mâtürîdîtesse, vue d'ensemble des religions du monde" projet: <http://mp-sofr.com/believie/beliefra.html>. (*Mâtürîdî Mezhebi, Mâtürîdî Medresesi, Mâtürîdilîk, Diğer Dünya Dinleri*).
2. La doctrine sunnite: Ashaarisme et Mâtürîdisme par sheik al Buti. <http://www.İslâmophile.org>. (*Sünnîlik: Eş'arîlik ve Mâtürîdilîk, Şeyh el-Bûtî*)
3. "Les divergence entre les Ash'aris et les Mâtürîdîs" www.marifah.net (*Eş'arîler ile Mâtürîdîler Arasındaki Farklar*).
4. Marie Bernand, "Abu Mansur Al Mâtürîdî Al-tawhîd. (F. Kho-leif ED.Compt-Rendu) revu de L'histoire des religions", Année (sene)

1972/181-2/PP:191-195. (Ebû Mansûr el-Mâtürîdî'nin el-Tevhîd Adlı Kitabı (F. Huleyf'in Çalışmasının Özeti) Dinler Tarihi İncelemesi)

5. "Mâtürîdiyya", Madelung, w. dans encyclopedie de l'İslâm. (An-siklopedi Maddesi).

6. Zafar ishaq ansari "Le Mâtürîdisme". <http://www.universalis.fr/encyclopedie>, (Ansiklopedi Maddesi)

7. Hassan Bouali, Parution: Ulrich Rudolph, *Al-Mâtürîdî and the De-velopment of Sunnî Theology in Samarqand*, décembre 2014, Brill. (Tanıtım Yazısı).

8. Frank, Richard M., "Notes and Remarks on the Tabâ'i in the Tea-ching of al-Maturîdî", *Melanges d'Islamologie: Volume dedie ala memoire d'Armond abe* (ed. Pierre Salmon), Leiden 1974, s.137-149.

9. G. Vajda, "Le témoignage d'al-Mâtürîdî sur la doctrine des Mani-chéens, des Dayşânites et des Marcionites", by *Arabica*, 02/1966, Volu-me 13, Issue 1 (*Mâtürîdî'nin Maniheizm, Deysânîlik ve Markûniyye Hakkın-daki Görüşleri*).

Kaynakça

http://isamveri.org/pdfdrq/D00001/2010_C51_1/2010_C51_1_YAMANH.pdf (28.08.2018).

<http://leventagaoglu.blogspot.com/2018/02/ingiltere-universitelerin-de-Mâtürîdî.html> (27.08.2018)

http://mamluk.uchicago.edu/MSR_XV_2011_Tezcan_pp67-86.pdf (28.08.2018).

<http://Mâtürîdiyeseviotagi.com/wp-content/uploads/...> (27.08.2018).

<http://www.aljamiah.or.id/index.php/AJIS/article/view/100> (28.08.2018).

<http://www.aljamiah.or.id/index.php/AJIS/article/view/45/26> (28.08.2018).

<http://www.eMakâlât.com/download/article-file/63693> (28.08.2018).

http://www.iblatunis.org.tn/pmb/opac_css/index.php?lvl=more_result-s&mode=keyword&user_query=Mâtürîdî+ab%C3%BB+mans%C3%BB (28.08.2018).

http://www.isav.org.tr/img/20150908_1263391376.pdf (27.08.2018).

<http://www.Mâtürîdiyeseviotagi.com/ilmi-kaynaklar/> (27.08.2018).

- <https://academic.oup.com/jis/article-abstract/27/2/119/2458862?redirectedFrom=fulltext> (27.08.2018).
- https://archive.org/stream/AlMâtürîdîAndTheDevelopmentOfSunnTheologyInSamarqandByUlrichRudolphAndRodrigoAdem/Al-Mâtürîdî+and+the+Development+of+Sunn%C4%AB+Theology+in+Samarqand+by+Ulrich+Rudolph+and+Rodrigo+Adem_djvu.txt (28.08.2018).
- <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do;jsessionid=49415642A56AACABCDCA-67A50377A8E6?did=1&uin=uk.bl.ethos.683057> (27.08.2018).
- <https://legacy-etd.library.emory.edu/> (27.08.2018)
- <https://legacy-etd.library.emory.edu/view/record/pid/emory:f2gft> (27.08.2018).
- <https://muse.jhu.edu/article/612406> (27.08.2018)
- <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1478-1913.1946.tb02093.x> (28.08.2018).
- <https://openresearch-repository.anu.edu.au/bitstream/1885/115206/1/Haidar%20Thesis%202017.pdf> (28.08.2018).
- <https://philpapers.org/rec/DORTUI-2> (27.08.2018)
- <https://tr.scribd.com/document/329384018/Rereading-al-abari-through-al-Mâtürîdî-pdf> (28.08.2018)
- <https://utpress.utexas.edu/books/wilwor> (28.08.2018)
- https://works.bepress.com/noorjamaliah_ibrahim/9/ (28.08.2018).
- https://www.jstor.org/stable/25202926?seq=1#page_scan_tab_contents (28.08.2018).
- https://www.jstor.org/stable/25597393?seq=1#page_scan_tab_contents (27.08.2018).
- https://www.jstor.org/stable/602649?seq=1#page_scan_tab_contents (28.08.2018).
- https://www.jstor.org/stable/606164?seq=1#page_scan_tab_contents (27.08.2018).
- <https://www.jstor.org/stable/pdf/1595509.pdf?refreqid=excelsior%3A12605e-439b9cab973e6c8096aec5101d> (27.08.2018).
- <https://www.jstor.org/stable/pdf/1595509.pdf?refreqid=excelsior%3A-f06a643c6b7329bc10fcf8e60ac8bcfd> (28.08.2018).
- <https://www.jstor.org/stable/pdf/602649.pdf?refreqid=excelsior%3A5a813b-od7e2a5b2887a9f8f3daf1096> (28.08.2018).
- <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09596410.2017.1314431?needAccess=true> (27.08.2018).

<https://www.tib.eu/en/search/id/BLCP%3ACNo56766326/Mu%5E-%5E-tazilism-and-Mâtüridism-in-Hanafi-Legal-Theory/> (28.08.2018).

<https://zenodo.org/record/259593#.W4PBds4zapo> (27.08.2018).

RUSÇA BAZI İNTERNET SAYFALARI:

<http://darulfikr.ru/articles/alMâtüridi/>

http://dumrt.ru/ru/help-info/theology/analytics_1050.html

<http://İslâm.ru/content/person/50501>

<http://sunnaonline.com/firki/ashariti/1526-2016-05-28-10-05-26>

https://İslâm-today.ru/İslâm_v_rossii/tatarstan/kitab-at-tauhid-Mâtüridi-da-et-otvet-napered-daze-tem-sektam-kotorye-ese-tolko-poavatsa/

<https://İslâm-today.ru/press-relizy/id-huzur-pereizdal-fundamentalnyj-trud-hanafitskogo-mazhaba/>

<http://İslâmjournal.idmedina.ru/jour/article/view/424>

<http://ucom.ru/doc/na.2016.04.04.138.pdf>

<http://www.dissercat.com/catalog/tekhnicheskije-nauki/transport/ekspluatatsiya-avtomobilnogo-transporta>